

75. møde

Torsdag den 17. april 1980 kl. 13.00

Dagsorden:

1) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om afvikling af alle former for erhvervsstøtte [af Mølgaard (DR) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 98).

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en iværksætterpolitik [af Fogh Rasmussen (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 88).

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til iværksættere (nystartere) [af Bolvig (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 101).

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om udarbejdelse af en »hvidbog« om det offentlige relationer til og økonomiske engagement i B&W-koncernen [af Alfred Hansen (DR) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 99).

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for folketinget [af Alfred Hansen (DR) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 91).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om afvikling af alle former for erhvervsstøtte.

[Af Mølgaard (DR) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 98. Fremsat 21/3 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2 og 3 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om en iværksætterpolitik.

[Af Fogh Rasmussen (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 88. Fremsat 19/3 80).

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til iværksættere (nystartere).

[Af Bolvig (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 101. Fremsat 21/3 80).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Erling Jensen):

Må jeg om forslaget om afvikling af alle former for erhvervsstøtte allerførst sige til forslagsstillerne, at jeg tror, de overvurderer omfanget af den erhvervsstøtte, der ydes i dette land. Af det samlede statslige udgiftsbudget i 1979 på 188 mia kr. anvendtes 3,9 mia kr. eller ca. 2 pct. til erhvervsfremmende foranstaltninger. Jeg beklager at måtte sige, at det er overordentlig beskedent i forhold til situationen i de fleste af de lande, vi konkurrerer med.

Med de store krav, der i disse år stilles til erhvervslivets omstillingsevne, og med den skarpe internationale konkurrence, der præger vort meget store handelssamkvem med omverdenen, er det vigtigt, at der fra det offentlige side kan ydes erhvervene en håndsrækning ved igangsætning af initiativer på relevante områder, normalt efter hjælp-til-selvhjælp-princippet, så vi gennem medfinansiering fra erhvervene selv sikrer, at der sættes ind på områder, hvor der foreligger et reelt behov herfor.

Jeg kan da heller ikke bekræfte forslagsstillerens påstand om erhvervslivets modvilje mod de bestående erhvervsfremmeordninger. De tilkendegivelser, vi til stadighed modtager, senest i forbindelse med regeringens aktuelle økonomisk-politiske oplæg, giver

[Industriministeren]

tværtimod udtryk for en klar interesse ikke blot for en videreførelse, men også for en udbygning af den offentlige erhvervsfremmeindsats.

Gennem aktiv deltagelse i den daglige administration af de forskellige ordninger er erhvervene også med til at sikre, at vi netop ikke begunstiger særinteresser, men at alle har lige adgang til at benytte den tilbudte bistand, når de i øvrigt opfylder de vilkår, der er fastsat i de enkelte ordninger for at sikre, at de anvendes så effektivt som muligt til at opnå de formål, de tager sigte på.

Jeg må derfor tage afstand fra dette forslag.

De to forslag om iværksætterpolitik vedrører et emne, der vil være velkendt for folketinget. Det radikale forslag er en genfremsættelse af et tilsvarende forslag fremsat af det radikale venstre i februar i fjor og behandlet her i tinget den 15. marts 1979.

Jeg kan med hensyn til punkt 1 i venstres forslag og punkt 1 og 2 i det radikale forslag i alt væsentligt erklære mig enig i daværende handelsminister Arne Christiansens udtalelser her i tinget ved den nævnte første behandling den 15. marts i fjor, idet jeg blot kort skal sammenfatte disse synspunkter i følgende bemærkninger.

For det første, at vi kan være enige om, at det er i samfundets interesse at give folk, der starter ny virksomhed, så gode forhold som muligt for at få noget positivt ud af deres initiativ, hvilket vi da også allerede på forskellig måde gør en hel del for; det skal jeg senere komme tilbage til.

For det andet, at vi let bringer os i modsætning til den typiske iværksætters natur, hvis vi prøver at blande os i hans idé og fortælle ham, hvordan han skal bære sig ad. Jeg tror fortsat, det er rigtigt, at vi ikke kan fremme lysten til at etablere nye virksomheder ved at oprette nye råd og nye sekretariater.

For det tredje finder jeg, at det fortsat vil være meget uheldigt at blande de teknologiske institutters funktion som upartiske rådgivere sammen med rollen som bevilgende myndighed for tilskud og lavt forrentede lån. Jeg skylder at tilføje, at jeg er vidende om, at institutterne heller ikke selv ville bryde sig om en sådan sammenblanding.

For det fjerde vil jeg gerne føje hertil, at det ikke sjældent bebrejdes os, at vore er-

hvervsfremmeordninger er for mangfoldige og deres administration for spredt og for uoverskuelig.

Vi har netop foretaget en oprydning i disse ordninger og har i denne forbindelse koncentreret administrationen af dem i 3 styrelser, der hver arbejder på sit afgrænsede felt og med god indbyrdes koordinering. Jeg ville være meget betænkelig ved at bryde den overskuelighed, vi således netop har opnået, ved nu på ny at oprette et råd og et nyt sekretariat med opgaver, der klart ligger inden for dem, der allerede varetages af de bestående styrelser.

Endelig vil jeg gerne understrege, at iværksætterproblemerne er en del af de erhvervspolitiske problemer i bred forstand, som vi netop i disse dage beskæftiger os intenst med i forbindelse med de politisk-økonomiske forhandlinger.

Regeringen har lagt op til, at vi får tilrettelagt en langsigtet erhvervspolitik, der nødvendigvis må omfatte en bred vifte af foranstaltninger, der må være en blanding af nydannelse og udbygning af velkendte og fungerende ordninger. Denne politik agter vi at tilrettelægge i nær kontakt med erhvervenes organisationer på ejer- og på medarbejderside, for mit eget vedkommende gennem drøftelser i et industripolitisk kontaktudvalg, som vil få lejlighed til at se nærmere på de forskellige muligheder, der foreligger for bl. a. at udbygge de erhvervspolitiske virkemidler med nye tiltag.

Vi ved, at vi befinder os i en meget vanskelig situation. Vi er indstillet på, at vore knappe ressourcer i stigende omfang må flyttes over i det producerende erhverv, som konkurrerer på eksportmarkederne såvel som på hjemmemarkedet. Men vi er da nødt til at prioritere, så vi sætter ind på netop de områder og anvender netop de fremgangsmåder, hvor vi får mest muligt ud af indsatsen.

Derfor er det vigtigt, at vi giver os tid til at overveje de muligheder, vi har, og til at høre efter de råd, vi kan få ved en saglig drøftelse af forslagene med erhvervenes organisationer på leder- såvel som på medarbejderside.

Lad mig som et eksempel nævne det radikale forslags punkt 3 om kommunale iværksætterhuse. Det er en tanke, der har været fremsat adskillige gange, og som man mange steder også har arbejdet seriøst med. Men det

[Industriministeren]

er også en tanke, der har været alvorlige betænkkeligheder ved, og som man fra tidligere forsøg ikke har haft de allerbedste erfaringer med. Jeg er i øvrigt også bekendt med, at i hvert fald nogle erhvervskredse fortsat har alvorlige indvendinger mod tanken.

Jeg finder det derfor ikke forsvarligt at ændre signaler i en sådan sag uden først at have hørt, hvorledes man i det industripolitiske kontaktudvalg vil se på dette forslag, herunder om det eventuelt kunne tænkes udformet på en sådan måde, at betænkkelighederne blev fjernet.

Det af venstre fremsatte forslag indeholder en række enkeltheder, der ikke alle vedrører industriministerens område, og der er grænser for, hvor langt jeg i dette indlæg kan nå omkring ved at gå ind på disse enkeltheder. Jeg har imidlertid fra de berørte ministerier fået en række bemærkninger til de enkelte forslag, som selvsagt vil være til rådighed, hvis der måtte blive fremsat ønske herom under et kommende udvalgsarbejde. I denne omgang skal jeg derfor nøjes med kort at gøre følgende bemærkninger til de enkelte punkter.

Ifølge undervisningsministeriets oplysninger er der ingen holdepunkter for den i bemærkningerne til punkt 2 fremsatte påstand om, at de erhvervsfaglige grunduddannelser skulle være mindre egnede end lærlingeuddannelserne til at motivere de uddannede til at nedsætte sig som selvstændige, snarere tværtimod. Ved anden del forberedes eleverne på situationer, de vil komme ud for som selvstændige, f. eks. ved fælles fag som virksomhedslære, organisation, økonomi, værkstedsteknologi og fremmedsprog. På handels- og kontorområdet undervises i de enkelte fag i emner, der har betydning for iværksættere, f. eks. under faget organisation et emne som, hvordan en virksomhed bliver til. Flere uddannelser fører da også i høj grad til etablering som selvstændige.

Der er dog næppe grund til at antage, at uddannelsens længde eller uddannelsens indhold er afgørende for lysten til at etablere sig som selvstændig. Flere af de videregående uddannelser, som bygger videre på en faglig uddannelse, giver væsentlige forudsætninger for at drive egen virksomhed. Det samme gælder specialkurser på handelsskolerne og de tekniske skoler, beregnet netop for folk i erhverv. Et mere udbygget samarbejde mel-

lem erhvervene og de højere læreanstalter ville generelt være ønskeligt som påpeget i punkt 3 i venstres forslag, og det teknologiske servicesystem kan givetvis spille en formidlende rolle i så henseende. Samarbejde i forbindelse med kursusopgaver og eksamensprojekter m. v. kunne være ønskeligt. Der kan også peges på mulighederne for tilskud fra undervisningsministeriet til projektgrupper for færdiguddannede. Direkte bistand fra højere læreanstalter i den typiske etableringssituation er dog nok mindre realistisk.

Med hensyn til forslagene i punkt 4 om en udbygning af etableringstjenesten er det lidt svært at se, at der heri ligger noget, der går ud over de allerede eksisterende bistandsmuligheder for iværksættere, når bortses fra egentlig juridisk bistand. De to teknologiske institutters etableringstjeneste yder bistand på særdeles lempelige vilkår til vurdering af etableringsforudsætningerne, til løsning af praktiske problemer af økonomisk, administrativ og teknisk art og til fremlæggelse af planer over for pengeinstitutter. Erklæringer i håndværkerlånesager til direktoratet for egnsudvikling udarbejdes i øvrigt gratis. Jeg kan tilføje, at det overvejes at decentralisere hovedparten af denne etableringsbistand i forbindelse med den planlagte udbygning af det regionale informationscentret. Der er desuden for nylig skabt supplerende bistandsmuligheder, så der efter ansøgning kan ydes længerevarende konsulentbistand til særlig perspektivrige projekter. I visse tilfælde ydes op til 90 pct. af konsulentomkostningerne, og man kan i særlige tilfælde yde op til 100.000 kr. i tilskud. Der ydes således allerede nu en ganske omfattende bistand til iværksættere.

Forslagets punkt 5 om etablering af en »Ungdommens Etableringsfond« kan jeg ikke anbefale. Jeg synes, der ville være en risiko for, at man her foregøglede unge med en kort faglig uddannelse bag sig, at de havde større chancer for at få held med at etablere selvstændig virksomhed. Uanset alder må det være en forudsætning for bistand, at iværksætteren har den nødvendige faglige, ledelsesmæssige og finansielle baggrund for at drive den planlagte virksomhed. Typisk har der vist sig at være tale om ikke helt unge mennesker, der hidtil har søgt lån til etablering under håndværkerlåneordningen. Si-

[Industriministeren]

den vi i efteråret 1977 åbnede adgang til etableringslån under denne ordning, har der været mulighed for at imødekomme alle kvalificerede ansøgere til sådanne job. I alt er der indtil 8. april 1980 ydet 137 lån på i alt 19,7 mill. kr. Det må frarådes at adskille etableringslånene fra den øvrige håndværkerlåneordning; det ville blot svække den samlede ordnings fleksibilitet.

Hvad de skattemæssige forslag i punkterne 6 og 7 angår, svarer forslaget om at genindføre adgangen til forlods afskrivning efter investeringsfondsloven og etableringskonto-loven ved investering på kommanditbasis så nogenlunde til det ændringsforslag, venstre stillede i december 1979 til lovforslag nr. L 52. Som bekendt blev dette ændringsforslag ikke vedtaget. Jeg minder om, at ophævelsen af adgangen til forlodsafskrivning på kommanditanparter ikke har virkning, hvor skattepligtige driver virksomhed sammen med andre på anden måde end som kommanditister. En forhøjelse fra 5.000 til 15.000 kr. af det beløb, der efter § 6 i lov om etableringskonti kan frigives skattefrit ved start af egen virksomhed, indgår ikke for nærværende i regeringens overvejelser.

Den af venstre i forslagets punkt 8 ønskede samordning af en række indbetalinger ville, efter hvad der over for mig er oplyst, kun i et vist omfang være teknisk mulig og ville i givet fald forudsætte indgående undersøgelser og formentlig en harmonisering af en række lovbestemmelser. Det er dog tvivlsomt, om der kunne opnås væsentlige forenklinger ud over, hvad der allerede er gennemført. Jeg tror også, at man på dette punkt forud for eventuelle nye overvejelser burde konsultere erhvervenes organisationer for at erfare, om de mener, der kunne vindes noget væsentligt herved.

Hvad endelig forslagets punkt 9 om et løbende oplysningsarbejde på uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser angår, har jeg nogen tvivl med hensyn til, om en sådan indsats i særlig grad ville øge antallet af nyetableringer. Men som jeg har nævnt, undervises der allerede i emner, der er af betydning for iværksættere, og informationsmateriale bliver formidlet også ad denne vej.

Lad mig slutte med at sige, at jeg finder det positivt, at vi gennem denne debat og gennem det kommende udvalgsarbejde så bevidst, som det her er tilfældet, får inddra-

get iværksætternes problemer i overvejelserne om erhvervsfremmeordningernes videre udformning.

Demsitz (S):

Vedrørende det første forslag, om at fjerne alle former for erhvervsstøtte, vil jeg pege på regeringens og socialdemokratiets forslag om erhvervsfremme. Heraf fremgår det med al ønskelig tydelighed, at vi har den totalt modsatte opfattelse af forslagsstillernes. Derfor skal der ikke benyttes mange ord til denne sag, den må afvises.

Vedrørende de næste to forslag, om at fremme støtten til såkaldte nystartere, er det vanskeligt at se de reelle forskelle mellem det af venstre og det af de radikale fremsatte forslag og så det, som er fremsat af regeringen. Vi finder, at to af de væsentlige problemer, som nystartere i dag har og vel har haft i mange, mange år, er en manglende viden om, hvor man skal få en eksakt økonomisk og teknologisk støtte.

I regeringens udarbejdede forslag til erhvervsfremmende foranstaltninger indgår der to væsentlige elementer, som falder nøje i tråd med de af venstre og de radikale fremsatte ideer, idet man fra regeringens og socialdemokratiets side vil intensivere den teknologiske service, herunder udvide de regionale informationscentre med diverse former for konsulentbistand. Måske kan de senere udbygges efter behov.

Endvidere indeholder regeringens plan etablering af et industripolitisk kontaktudvalg med tilhørende sekretariat, hvis formål er at koordinere og fremme den mindre industri, herunder også nystartere.

Socialdemokratiet er principielt enig i, at støtteforanstaltninger til nystartere er af væsentlig betydning for den fremtidige industrielle udvikling i Danmark. Vi har derfor også satset meget på en væsentlig udvidelse af støtten til produktudvikling og til forbedring af de eksisterende låneordninger, bl. a. til den mindre industri. Vi finder derfor, at venstres og de radikales forslag ikke er langt fra de ideer, vi selv er kommet med, og vi ser derfor frem til en positiv viderebehandling i udvalget.

Jeg vil sluttelig knytte nogle bemærkninger til venstres forslag, der bl. a. går ud på et øget samarbejde mellem uddannelsesinstitu-

[Demsitz]

tionerne og erhvervslivet, herunder nystartede. Det kunne selvfølgelig være en god idé, men jeg vil ikke her undlade at sige, at en væsentlig del af den tid, der går til forskning på uddannelsesinstitutionerne i dag, i forvejen er beregnet på dansk industri.

Samtidig vil jeg også pege på, at lige så vel som det er vigtigt at udvide oplysningen om erhvervslivet og om de muligheder, der ligger i at etablere sig som selvstændig, er det vigtigt også at få oplysning og viden om, hvilke regler der er på arbejdsmarkedet og i samfundet i øvrigt, dels i forbindelse med forskellige overenskomster, dels i forbindelse med miljølovgivning o. lign. Hvis man kunne komme derhen, ville vi være nået adskilligt længere, end vi er i dag, og måske kunne man på denne måde forebygge megen strid.

Dyremose (KF):

Vi har i det konservative folkeparti delt opgaverne mellem os, så jeg skal kun knytte kommentarer til forslaget om afvikling af alle former for erhvervsstøtte.

Jeg skal om det forslag sige, at vi har forståelse for baggrunden for, at dette forslag bliver fremsat. Vi kan også se en vis risiko for, at det, hvis det offentlige i for vid udstrækning giver tilskud til virksomhederne, på længere sigt kan have som konsekvens, at man kommer med krav om statsstyring af de samme virksomheder. Men situationen i dansk erhvervsliv er ikke så simpel og så enkel, som retsforbundet giver udtryk for i sit forslag. Der kan være en lang række tilfælde, hvor tilskud er en rimelig foranstaltning. Jeg tænker på ting som ulige konkurrencevilkår fra udlandet, midler til eksportfremme, midler til teknologiske institutter osv., og jeg tror egentlig, at retsforbundet griber sagen lidt forkert an ved at snakke om alle former for direkte og indirekte tilskud. Man skulle langt hellere diskutere forskellen mellem de generelle tilskud, hvor virksomhedernes egne midler bliver i virksomhedernes kasser, og selektive tilskud, hvor de via statskasserne bliver dirigeret til forskellige brancher. Det er bl. a. den skelnen, der ligger til grund for de forslag om erhvervsfremme, som det konservative folkeparti er fremkommet med i den aktuelle økonomisk-politiske situation. Alt i alt må jeg sige, at vi kan forstå, at man tager problemet op. Vi mener imidlertid, at

man gør det lidt for enkelt. Man skulle langt hellere skelne mellem de generelle og de selektive ordninger, og vi vil gerne under udvalgsarbejdet være med til at se på, om der er nogen af de eksisterende tilskudsordninger, der har en for selektiv og dermed en for statsdirigeret karakter. I så tilfælde vil vi også godt være med til at rette det, men principielt må vi sige: der er i den nuværende situation behov for en generel støtte til erhvervslivet.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg synes, at den indledende bemærkning vedrørende de to forslag om iværksættelse må være, at forslagsstillerne sikkert er enige med mig i at udtrykke beklagelse over, at tiderne har udviklet sig så ugunstigt, at man har ment at måtte stille forslag om, man kunne næsten kalde det statslig planteskolevirksomhed for erhvervslivet. Men det er jo rigtigt, at den høje rente og en holdningsændring over for privat initiativ og et samfundsmønster, hvor viden om, hvordan man sætter noget i gang, ikke længere automatisk nedarves til særlig mange, truer produktionen af iværksættere.

Hvis tingene skal kaldes ved deres rette navn, må man formentlig simpelt hen karakterisere det iværksætterråd – jeg synes, navnet lyder lidt støvet i denne forbindelse – som venstre foreslår, som et organ, der skal gøre anskrig over for lovgivning til skade for væksten i erhvervslivets grønne underskov, og som vel skal kunne foreslå lovgivning, herunder ophævelse af love, til gavn for grøden i samme grønne underskov. Hensigten er god, men vi synes nok, at mandatet burde udvides noget, i erkendelse af, at når en nyetableret virksomhed har fået nogle år på bagen, afhænger dens overlevelse af de generelle vilkår, som hele erhvervslivet er underkastet; også jorden uden for planteskolen skal gødes.

Ideen om undervisning vedrørende etablering af egen virksomhed på gymnasiale uddannelser med erhvervsfagligt sigte osv. er, som forslagsstillerne gør opmærksom på, ikke ny. Fremgangsmåden praktiseres almindeligt i De Forenede Stater, og jeg tror ikke, vi her kommer uden om at praktisere noget lignende.

[Ole Bernt Henriksen]

Det samme gælder tilknytning af rådgivere og stabsfunktioner på lempelige vilkår.

Hvad angår forslaget om en Ungdommens Etableringsfond, bemærker jeg særlig begrundelsen, der er, at man ved at oprette en sådan vil ligestille iværksættere med deres ringe træk på uddannelsesmidlerne med andre, der trækker mere på uddannelsesmidlerne, men om denne ligestilling kan ske på en anden måde, bør vi nok overveje.

Vi skal nok også overveje, om forslaget om adgang til forlods afskrivning efter investeringsfondsloven og etableringskontoloven ikke burde suppleres med adgang til dobbelt momsfradrag, sådan som det konservative folkeparti har foreslået.

Tanken om at forhøje det beløb, der kan frigives skattefrit, fra 5.000 kr. til 15.000 kr. er jo rimelig. Denne grænse er ikke blevet ændret siden 1965. Det er pengenes værdi derimod i høj grad.

Det konservative folkeparti kan stemme for venstres beslutningsforslag med den tilføjelse, at der under udvalgsbehandlingen af et kommende lovforslag nok skal være et og andet at tilføje, og vi håber, at også socialdemokratiet og ministeren vil medvirke hertil, nu da det er gået op for socialdemokratiet, at vi skal producere og iværksætte os ud af disse miserable krisetider.

Det radikale venstre har genfremsat et beslutningsforslag om oprettelse af et etableringssekretariat og etableringsråd og om mulighed for kommunerne for at rejse bygninger til godkendte iværksættere. Vi finder venstres forslag bedre, mere vidtgående og mindre bureaukratisk og skal i konsekvens heraf stemme imod det radikale venstres forslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Det er positivt, at partier har fremsat forslag om erhvervslivets forhold. Vi har jo tidligere i samlingen diskuteret et initiativ vedrørende erhvervslivets situation under en forespørgselsdebat, og man kan sige, at det er det, vi nu til en vis grad kan få gentaget. Men da vi er klar over, at en god funktion i erhvervslivet er det vigtigste i vort samfund, for det er simpelt hen en finansiering af vort samfund, burde folketetinget og offentligheden nok i langt højere grad, end det er tilfældet, interessere sig for, hvordan det går med erhvervslivet. Op gennem 1970'erne har man jo

interesseret sig primært for at få en stor offentlig sektor, men man har ikke bekymret sig om, hvordan man skulle få denne sektor finansieret. Man har ikke bekymret sig om, hvordan det gik med det erhvervsliv, som var det eneste sted, hvorfra man kunne tage penge til finansiering af den offentlige sektor.

Det haster selvfølgelig meget stærkt med at få taget fat på en ny politik i vort fædreland, og derfor er det også trist, at de gamle partier i disse dage og timer sidder og spilder deres tid på at snakke om socialdemokraternes plan, for den er jo helt uansvarlig. Selv om det er partier, der påberåber sig at have parlamentarisk erfaring, ansvarsfølelse osv., mener vi faktisk, at vi har ret til at sige, at det, man debatterer i statsministeriet, eller hvor det foregår, burde man ikke spille tid på.

Det er altid erhvervslivet selv, der betaler alle såkaldte erhvervsstøtteordninger. Der er ikke andre steder at tage penge fra til den opgave.

Hvis vi ser på B 98, er vi enige i, at erhvervsstøtteordninger er mere skadelige end gavnlige, men når vi så skal til at diskutere, hvordan vi kan afvikle dem, må vi naturligvis finde ud af, på hvilken måde det gøres bedst. Hvert år, når vi gennemgår finanslovsforslaget og udarbejder vor alternative finanslov, gennearbejder vi meget nøje det nødvendige samspil mellem skattelettelser og afvikling af erhvervsstøtteordninger. Så langt som man har kørt samfundet ud i tovene, er det nok farligt at sige umiddelbart, at man fjerner alle erhvervsstøtteordninger, uden at der samtidig bliver gjort noget positivt for erhvervslivet i form af en generel omkostningssænkning. Det foregår som bekendt ved at reducere den offentlige sektor og ved at nedsætte lønningerne, ikke reallønningerne, men bruttolønningerne. Vi har jo lige fået budgetredøgørelsen i dag, hvor socialdemokratiet erkender, at det er lykkedes det at styre så godt, at der har været en realvækst i det offentliges udgifter på 5,5 pct. i 1979, og vi ved, at statsministeren har proklameret, at reallønningerne skal sættes ned. Det er klart, at når vi kritiserer lidt, så er det regeringens egne argumenter, der gør vor kritik berettiget.

Dette med, at vi skal tage fat på at afvikle erhvervsstøtteordningerne, vil vi hellere end gerne være med til sammen med retsforbun-

[Askjær Jørgensen]

det, men vi må forbeholde os, at den nødvendige afvikling af indkomstskattesystemet bliver nøje tilpasset, så det sker i samklang hermed. Når man reducerer indkomstskatten, så reducerer man erhvervslivets lønomkostninger, og så kan man naturligvis tage disse selektive støtteordninger væk. De selektive støtteordninger virker ofte sådan, at det er de bedste virksomheder, der betaler til de dårlige virksomheder. Vi tror ikke på, at man skal anvende den politik, når det er erhvervspolitik. Den er rigtig, når det er socialpolitik, men den er forkert, når det er erhvervspolitik. Men som sagt: vi er parate, lige så snart der er flertal for at lave en ordentlig plan for afvikling af erhvervsstøtteordningerne.

Beslutningsforslag nr. B 88, venstres forslag, tror vi tager sigte på at skabe mere beskæftigelse, mere produktion og at forbedre betalingsbalancen. Vi tror, at venstres hensigt med beslutningsforslaget er, at hvis man opretter dette iværksætterforetagende, så vil man derved skabe mere produktion og beskæftigelse i vort samfund. Ja vel, men hvis venstre ønsker at opnå mere beskæftigelse og mere produktion og forbedring af betalingsbalancen, så er det besynderligt, at venstre deltager i de forhandlinger, der foregår i statsministeriet om socialdemokraternes håbløse plan. Hvis man derimod i venstre er enig med fremskridtspartiet i, at de forslag, socialdemokraterne har fremlagt, forringer situationen, så skulle man gå ind på at diskutere aktiv erhvervspolitik i stedet for at beskæftige sig med regeringens påskekrise-pakke.

Jeg har hele tiden udtalt mig lidt positivt om venstres forslag, men det er trist, at venstre i sin gruppe ikke har nogle folk med lidt tættere relationer til erhvervslivet, for så ville man vide, at hvis man gennemfører det, venstre foreslår, helt efter opskriften, så vil man kvæle langt flere iværksættere, end man kan fremavle i den planteskole, den konservative ordfører talte så smukt om.

Iværksættere, eventuelle nystartere, er den type mennesker, der har lyst til at gøre noget her og nu, som er resolute, som har gåpåmod, som har lyst til at bestille noget, som ikke er bange for at vove noget. Hvis man spænder dem for, hvis man siger til dem: nu skal I lige igennem hele det apparat her med bistand fra de kaskader af eksperter, hvis de skal hjælpes af alle disse råd og vejledninger,

hvis de skal læse mange kilometer papir med vejledning om, hvordan de skal gøre, så er iværksætterne, spirerne til iværksætterne, for længst visnet, inden de når at blive til skud i ungskov, at vokse op til træer.

Når venstre foreslår, at der skal nedsættes et råd med repræsentanter for organisationerne osv., så ligger deri alene, at det er folk, der normalt tænker traditionelt, der skal tage del i det.

Man tror også, at man kan skaffe lærere på gymnasierne, der har begreb om at undervise i dette. Men hvordan forestiller venstre sig at man kan skaffe lærere på et gymnasium, der har begreb om at undervise iværksættere og nystartere? Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre at finde disse lærere, for der findes ikke blandt lærere, der er ansat i den offentlige sektor, nogen, der har begreb om, hvad man skal fortælle en eventuel nystarter. De vil kvæle dem i stedet for. Mennesker, som har talent for at starte egen virksomhed, vil aldrig nogen sinde have et temperament, der levner dem mulighed for at læse på opgaven i årevis og derefter stadig have gnist som iværksættere.

I stedet for, som venstre foreslår, at oprette en Ungdommens Etableringsfond med det formål at yde etableringslån vil det være langt bedre at levne mennesker mulighed for at spare op til egen virksomhed. Venstres fortsatte uvilje mod at afvikle indkomstskatten er reelt en hindring for, at iværksættere kan spare op til egen virksomhed.

I punkt 6 bruger venstre ord som »etableringskontoloven«, »kommanditbasis«, »investeringsfondsloven«, og hvad der i øvrigt har forbindelse med skattelovgivningen. Noget sådant er sort tale for iværksættere og direkte dræbende for det specielle gåpåmod, som er så nødvendigt for iværksættere.

I stedet for at foretage en samordning af en række indbetalinger, som der tales om i punkt 8 i venstres forslag – det er dette med ATP, AER, LG, Uddannelsesfond osv. – var det langt bedre at afskaffe pligten til alle disse indbetalinger. I hvert fald er der overhovedet ingen som helst rimelighed i, at erhvervslivet skal indbetale til det, der hedder ATP og AER og LG og Uddannelsesfond.

Vi er enige i, at Danmarks problemer kun kan løses ved, at der bliver produceret mere i Danmark, og at denne merproduktion kan sælges til konkurrencedygtige priser. Vi tror

[Askjær Jørgensen]

også, at det, venstre har ønsket med sit beslutningsforslag, er, at der skal større aktivitet til i den private produktionssektor.

Vi vil altså deltage positivt i udvalgsarbejdet, og vi vil gerne yderligere debattere sagen med venstre og takker for, at venstre har givet mulighed for, at vi igen kan debattere erhvervslivets forhold.

Det sidste beslutningsforslag, nr. B 101, må jeg nok vente med til næste omgang; min tid er opbrugt her i første omgang.

Rahbæk Møller (SF):

Retsforbundets forslag om afskaffelse af erhvervsstøtte må vi vende os imod. Vi er i øvrigt forbløffede over, at det tilsyneladende kun er den direkte erhvervsstøtte, retsforbundet vil afskaffe. Der kunne være langt mere grund til at afskaffe den langt større indirekte erhvervsstøtte via skattesystemet.

Socialistisk folkeparti er ikke imod enhver form for erhvervsstøtte, men vi ønsker den principielt frem i lyset, og vi ønsker større sikkerhed for, at støtten anvendes efter formålet. Vi kunne derfor støtte et forslag om en omlægning af vor erhvervsstøtte efter disse retningslinjer. Vi kan ikke støtte et forslag om at afskaffe den.

Hvad angår venstres og de radikales forslag, er vi et gran positive over for at se nærmere på igangsætteres forhold. Men vi er forbløffede over, at ingen af forslagene indeholder nogen beløb. Specielt i disse dage, hvor repræsentanter for de to partier er involveret i forhandlinger om betydelige offentlige besparelser, ville det være rart at kende størrelsen af de udgifter, der her foreslås.

Hvad angår forslaget om et iværksætterråd, vil jeg godt udtrykke nogen skepsis. Det er den almindelige idé, at når man vil støtte noget, så skal der oprettes et nyt råd. Samtidig må man dog spørge, hvor mange råd vi egentlig skal have.

Hvad angår forslagene om øget uddannelse, vil jeg godt rejse spørgsmålet, om det er rigtigt først og fremmest at tilbyde det til potentielle igangsættere. Der findes jo i dag en række kurser på EFG og handelsskoler, og det er spørgsmålet, om der ikke ville være større behov for efteruddannelseskurser, hvad bl. a. Håndværksrådet har påpeget.

Hvad angår lån på lempelige vilkår, er vi ikke principielt afvisende. Vi vil dog rejse spørgsmålet, om denne støtte ikke burde være selektiv, så vi først og fremmest stimulerede samfundsgavnlig produktion, f. eks. inden for genbrugs- og energibesparelsesområdet.

Skatteforslagene i venstres punkt 6 og 7 må vi naturligvis vende os imod. Det er blot et forsøg på at gennemføre den skattefidus, der blev afskaffet i december.

Endelig vil vi godt pege på, at vores EF-medlemskab har vanskeliggjort tilværelsen for igangsættere, der sigter mod eksport, som det bl. a. er påvist af Håndværksrådet. Tidligere var det sådan, at man startede på hjemmemarkedet og derefter forsøgte sig i Norge og Sverige. Det er nu blevet langt sværere på grund af EF-medlemskabet.

Generelt må jeg sige, at vi vil se positivt på intentionerne bag specielt de radikales forslag under udvalgsarbejdet, men vi er skeptiske over for en række detaljer.

Birgith Mogensen (CD):

Som ordfører for centrum-demokraterne har jeg følgende bemærkninger til retsforbundets forslag til folketingsbeslutning om afvikling af alle former for erhvervsstøtte: jeg må betragte dette forslag som en markering af et temmelig ensidigt partipolitisk standpunkt, som ikke er af interesse for mit parti.

Jeg har følgende bemærkninger at fremføre vedrørende det af partiet venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning om en iværksætterpolitik, nr. B 88, og det af det radikale venstre fremsatte tilsvarende forslag til folketingsbeslutning om støtte til iværksættere, nystartere, nr. B 101:

Det lyder meget smukt, når man i indledningen til venstres forslag til folketingsbeslutning, som er det mest specificerede, fremfører, at formålet er, at man vil søge at lette mulighederne for at starte nye virksomheder. Der foreslås oprettelse af et igangsætterråd med repræsentanter for relevante erhvervsorganisationer og offentlige institutioner og et hertil knyttet sekretariat med henblik på en koordination af den samlede indsats, som i øvrigt er specificeret i en række konkrete forslag.

Disse forslag falder i to kategorier: dels forslag om rådgivningsstøtte, konsulentbi-

[Birgith Mogensen]

stand, bedre afskrivningsmuligheder, forbedring af loven om etableringskonti generelt for erhvervslivet, dels en række forslag, som sigter specielt på at støtte de unge iværksættere, hvor man vil sætte ind på skoleområdet og vil oprette en særlig etableringsfond og vil igangsætte særlige oplysningskampagner.

De enkelte forslag lyder meget godt, og umiddelbart kunne man komme til en positiv konklusion. Jeg må imidlertid ile med at tage et væsentligt forbehold: er det overhovedet en ny iværksætterpolitik, vi har brug for? Har vi ikke i forvejen i den bestående lovgivning, om end under anden betegnelse, i hovedsagen det, der er nødvendigt i så henseende? Jeg tror det.

Det er naturligvis vanskeligt at overskue konsekvenserne af de enkelte af de foreslåede foranstaltninger sammenholdt med den bestående lovgivning. Min fornemmelse er imidlertid, at problemerne for dansk erhvervsliv ligger et helt andet sted: det er det generelle erhvervsklima i dette land, der er noget galt med. Der oprettes vel egentlig nye virksomheder nok, men der er noget galt med grundvilkårene for en lønende produktion. Det gælder rentepolitikken, det gælder skattepolitikken, det gælder arbejdsmiljølovgivningen og forureningsbekæmpelseslovgivningen, der ofte er alt for bureaukratisk udformet. De grundlæggende vilkår for en lønende produktion er således ikke til stede. Og her hjælper det ikke, at vi opbygger en kæmpeadministration som formynder for erhvervslivet.

Sammenfattende må jeg derfor udtrykke en betydelig skepsis, men jeg er overbevist om, at erhvervslivets egne folk og organisationer selv vil fremføre denne kritik under det kommende udvalgsarbejde.

Wilhelm (VS):

VS har sympati for det af retsforbundet fremsatte forslag om at afvikle de forskellige former for erhvervsstøtte og kan stemme for det, hvis det når så langt. Og så følger det vel næsten af sig selv, at vi ikke har større sympati for de to andre forslag, der i vores øjne indebærer yderligere erhvervsstøtte oven i alt det, man har i forvejen.

Om venstres forslag skal jeg kun sige, at jeg synes, det er ganske særlig vittigt, at det er fremsat af et parti, som kalder sig liberalt.

Der er ikke grænser for, hvordan staten skal gå ind og blande sig og betale sekretariater og gøre uddannelsessystemet endnu mere til en hjælp til det private erhvervsliv og lave offentligt finansierede analyser og lave etableringsfonde. Nå ja, et enkelt sted, hvor den allerede givne mere eller mindre fidusprægede erhvervsstøtte er etableret med de såkaldte etableringskonti, erkender man i og for sig, at disse etableringskonti benyttes til alt muligt andet, alene rent spekulationsbestemt opsparing, der ikke har spor med etablering af virksomheder at gøre. Men i stedet for at luge ud i ukrudtet omkring etableringskonti siger man: nu da de bruges til alt muligt andet, må vi favorisere dem, der bruger kontienterne efter hensigten, endnu mere, og så skal man altså øge de helt skattefrie beløb til det tredobbelte.

Det kan næppe undre nogen, at vi i sammenhæng med den stilling, vi i øvrigt tager til offentlige tilskud til det private erhvervsliv, må modsætte os disse to forslag, og det er som sagt heller ikke så forbavsende, når de nu er sat i forbindelse med retsforbundets forslag, som jo går ud på det stik modsatte, og som vi vil støtte.

Arne Bjerregaard (KrF):

Lad mig sige om retsforbundets forslag ganske kort, at vi kan have en vis forståelse for forslaget, men i den givne situation mener vi ikke, at det er et forslag, vi vil være med til at fremme.

Derimod må vi sige, at vi er enige i de intentioner, der er både i de radikales forslag og i venstres forslag. Vi er enige i betimeligheden af en mere koncentreret indsats for at hjælpe nystartere eller nyetablerede med bistand også i de lokale områder. Jeg skal da heller ikke undlade at bemærke, at regeringen jo også har gjort sig anstrengelser i den retning, og det skal regeringen selvfølgelig ikke klandres for.

Vi har selv ønsket, at man i alle amter fik sekretariater, eller hvad man vil kalde det, i alt fald bistandssteder, hvor alle nystartere og nyetablerede kunne henvende sig og få al mulig konsulentbistand, få alle mulige oplysninger om, hvorledes de skulle forholde sig, og hvorledes de havde mulighed for at udnytte de love, vi allerede har til hjælp for nystartere. Vi mener, at dette falder godt i

[Arne Bjerregaard]

tråd med det, som radikale og venstre her har ønsket. De to partier har mere specifikke ting med, og dem kan man selvfølgelig diskutere sammen med det andet, men vi mener, at det væsentlige er at få udnyttet de muligheder, der allerede eksisterer i lovgivningen, ved, at de, som ønsker at starte, og de, som lige er startet, får den nødvendige hjælp til at udnytte den lovgivning, der allerede er på området.

Når det er sagt, må jeg sige, at vi i kristeligt folkeparti føler, at med de forslag, som her er fremsat, og med de initiativer, som regeringen har ønsket på dette område, skulle der være god baggrund for, at vi kunne få disse spørgsmål sagligt belyst i udvalget og dermed befordre de rette initiativer. Der kan være visse ting i forslagene, som vi ikke mener er rette initiativer, men ved en saglig belysning i udvalget, som der altså er mulighed for, vil vi kunne få befordret de rette initiativer. Vi mener, det er nødvendigt, for netop på dette område ligger fremtiden for erhvervsudviklingen i vort samfund.

Derfor kan jeg kun sige til slut, at kristeligt folkeparti selvfølgelig på saglig vis vil medvirke til, at de forskellige forslag, de forskellige ideer, bliver fulgt op af den rette lovgivning på dette vitale område.

Alfred Hansen (DR):

Disse tre forslag kan deles op i to grupper, hvor den ene gruppe består af venstres og de radikales forslag og den anden gruppe består af retsforbundets forslag. Jeg må sige om de to grupper, at de er direkte modsat rettede.

Retsforbundets forslag tager udgangspunkt i, at vi skal skabe grundlag for et frit erhvervsliv i ordets bedste forstand, frit for statsstøtte og dermed frit for statsdirigering, frit for politisk indblanding. Det mener vi i retsforbundet er en forudsætning for, at man skal kunne leve op til ønskerne om et frit erhvervsliv.

De to andre forslag tager mere eller mindre drastisk udgangspunkt i den ulykkelige situation for det danske erhvervsliv, vi befinder os i, og heri er jeg naturligvis enig. Det forsøger man at lappe på ved at hæve skatte trykket, ved over højere skatter, hvad enten det er skat på arbejde eller det er skat på forbrug, at skaffe økonomiske midler til veje, så man mere eller mindre tilfældigt kan støt-

te dele af erhvervslivet. Jeg vil på retsforbundets vegne advare det radikale venstre og venstre og andre partier i folketingsret mod fortsat at betræde den vej, man har betrådt nu i mange år, uden at det har skabt bedre grundlag for erhvervslivet.

Det er jo sådan, at hvis man forøger skatte trykket, så ved vi alle, at det medfører større arbejdsløshed. Det medfører naturligvis også, at lønmodtagerne må stille krav om at få forøget deres lønninger, hvad der jo bliver en byrde for erhvervslivet. Der er for mig ingen tvivl om, at hvis skatte trykket ville falde, og det ville det gøre, hvis man fulgte retsforbundets forslag om en afvikling af enhver form for erhvervsstøtte fra statens side, så ville lønmodtagerne forstå situationen og indrette deres lønkrav derefter.

Jeg kunne jo spørge ordføreren for partiet venstre, der kalder sig et liberalt parti, om venstre fortsat er tilhænger af en fri markedsøkonomi og et totalt frit erhvervsliv, for i så tilfælde måtte man droppe enhver plan om øget statsstøtte.

Vi vil gerne fra retsforbundets side støtte de bestræbelser i forslagene, som går ud på at formindske administrationen, at formindske bureaukratiet, at formindske antallet af pligtmæssige indberetninger for erhvervslivet, men vi vil afvise enhver form for statstilskud. Der er jo også en tendens til, at den slags midlertidige støtteordninger bliver permanente. Derfor skal man ikke lade sig friste af en akut krise til at sige, at nu må vi komme et eller andet erhvervsområde til hjælp, for det vil vise sig, at i det øjeblik man fjerner den øjeblikkelige hjælp, har man stillet det pågældende erhvervsområde i en endnu vanskeligere situation.

Jeg mener ikke, at disse to forslag er hversvenslige. De kan ikke medvirke til at skabe et naturligt grundlag for en tiltrængt skattelettelse, de vil derimod forøge skatte trykket. Dertil kommer, at enhver form for støtte, hvad enten den er selektiv eller generel, men jo da nok i større udstrækning, hvis den er selektiv, er strukturforvridende.

Jeg mener, at det at give tilskud til erhvervslivet fra statens side er tegn på et sygt samfund. Det er tegn på et samfund, som ikke er i balance.

Jeg vil endvidere advare venstre og konservative og det radikale venstre, og hvem der ellers måtte have givet udtryk for at være

[Alfred Hansen]

modstander af den statslige ØD-ordning, som socialdemokratiet har talt for. Man må respektere socialdemokratiet for, at det har denne holdning. Jeg synes nok, at partierne til højre i salen, som for alt i verden ikke vil have denne statslige ØD-model, men som samtidig kræver flere millioner kroner i erhvervstilskud – vi kan jo bare se på, hvad der er forhandlingsoplægget mellem de fire gamle partier i disse dage: man vil have flere milliarder kroner til erhvervslivet – ikke er konsekvente. Jeg kan udmærket forstå, at lønmodtagerne har ønske om at få medindflydelse på driften af de virksomheder, som lønmodtagerne over deres skattebillet er med til at støtte.

Derfor er venstres og de konservatives og de radikales erhvervs politik inkonsekvent. Men de er altså ved at skabe et berettiget krav om medejendomsret og medindflydelse på virksomhedernes drift. Vi mener, at det er strålende, at man spreder ejendomsretten, men vi mener, det hører hjemme i de enkelte virksomheder. Vi er ligesom venstre og konservative imod en statslig ØD-ordning, men vi tager konsekvensen fuldt ud og siger, at staten må holde fingrene væk fra det danske erhvervsliv.

Vi må have skabt et samfund, hvor erhvervslivet har tillid til gældende lov. Vi må have skabt et samfund, hvor man ikke klarer sig ved hjælp af lappeløsninger, men derimod har en langtidspanlægning, så det danske erhvervsliv og de danske borgere i øvrigt ved, hvad de har at rette sig efter. Vi må have skabt grundlag for en lavere rente; rentehøjden og rentebyrden er en svøbe for det danske erhvervsliv, ja, for hele det danske samfund, og derfor er det forståeligt, at erhvervslivet beder om at blive lettet for noget af den rentebyrde. Men der skal føres en sådan politik, at der skabes et naturligt grundlag for en rentesækning, som kan være til gavn ikke bare for det enkelte erhverv, men for hele samfundet.

Og så kunne man lige til sidst dvæle lidt ved, hvem det i grunden er, der har ansvaret for den situation, dansk erhvervsliv befinder sig i. Det er vel stort set de fire gamle partier, som i disse timer sidder og forhandler om, hvordan de skal redde landets økonomi. Det er faktisk disse partier, som i uskøn samdrægtighed op igennem 1960'erne i en højkonjunkturperiode har skabt grundlaget for

den situation, vi befinder os i. Der er vel ikke mange, der tror, at de med de samme midler og stort set samme persongalleri pludselig vil kunne løse landets problemer, vel at mærke i en lavkonjunkturperiode. Og nu prøver man altså fra det radikales venstres og fra venstres side at lappe på den fejlslagne politik, som de har været med til at føre, ved at forøge statstilskuddene til erhvervslivet.

Jeg tror, at jeg med mine bemærkninger har givet udtryk for, at retsforbundet tager afstand fra de to forslag fra venstre og det radikale venstre.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B. 98 om afvikling af alle former for erhvervsstøtte, hr. Mølgaard, har ordet.

Mølgaard (DR):

Jeg har som ordfører for beslutningsforslaget vedrørende afvikling af erhvervsstøtten med megen interesse lyttet til samtlige ordføreres indlæg med tilkendegivelser fra partierne vedrørende de mange erhvervsstøtteforslag, der her er til debat. Med særlig interesse har jeg naturligvis lyttet til, hvad de fire såkaldte ansvarlige, gamle, erfarne, rutinerede partier har tilkendegivet ved denne lejlighed, fordi de i øjeblikket sidder og forhandler om en redning af Danmark, om en løsning på vores alvorlige beskæftigelsesmæssige og økonomiske problemer.

I betragtning af, at de fire gamle partier kendetegnes ved deres ansvarlighed i adskillige omtaler i medierne, måtte man forvente, at de havde analyseret, hvad det egentlig er for problemer, vi har i dag i erhvervslivet og i samfundet. Det var da interessant og døgnaktuelt at få tilkendegivelser fra ikke mindst disse partiers side.

Jeg synes nok, at det har knebet lidt med forståelsen af, hvad det er, der skal til for at redde Danmark. Regeringen er måske nok sammensat af mennesker, der ifølge ordsproget, der er optrykt på folketingets vandrehals væg, forstår fuglenes sprog, men der er temmelig meget pip indblandet i erkendelsen af, hvad det egentlig er, der skal til for erhvervslivet. Skal erhvervslivet overvinde sine problemer, er problemet nok at få skabt en ny

[Mølgaard]

grøde i fri luft, der ikke virker dræbende på initiativ, fremfor at lave subventionering, der kun kan skade.

Jeg vil gerne af de fire partier specielt fremhæve partiet venstre for bestemt ikke at have udtalt sig ufornuftigt ved denne lejlighed om vort forslag. Det er vældig godt, hvad der har lydt her fra venstre. Det er godt nok ingenting, men det er dog det mest positive, der har lydt fra de fire partier indtil nu. Det hænger jo nok sammen med, at hr. Fogh Rasmussen på et senere tidspunkt som kombineret ordfører for partiet og for et forslag vil fremføre venstres mening, og den vil jeg med interesse lytte til til sin tid. Indtil videre er der grænser for, hvor megen positiv indstilling der er tilkendegivet over for vort beslutningsforslag, og for, hvor meget jeg i den anledning har grund til at sige tak for til forskellig side.

Det er efter min opfattelse yderst beklageligt, at vi er nået så vidt, at en og anden tilkendegivelse fra repræsentanter for de samfunds bærende erhverv kan manipuleres – blot i det små – af industriministeren, sådan at det opfattes som et erhvervsønske om primært og ubetinget at få erhvervsstøtte. Realiteten er en anden rent principielt. Erhvervene er stort set godt klar over, at den går ikke at skabe landets fremtid ved håndører fra statskassen, som skaffer sig midlerne ved at plukke samfundet fantastisk fattigt. Det kan ikke nægtes, at der er erhverv, der føler sig så plukkede af staten, at de er villige til at komme til staten og bede om fattighjælp; men det er ikke den overvejende tendens i erhvervslivet – endnu.

De 3 forslag, der er til behandling i øjeblikket, har hver for sig nogle ordførere, der har haft ørerne godt inde i maskineriet. Man kommer næsten til at tænke på et af de fysiske fraværende, men ganske givet ikke åndeligt fraværende medlemmer af dette ting, hr. Bertel Haarder, der har fremhævet, at noget af det forkerte i arbejdsgangen her i folketinget er, at det i så høj grad er fagspecialister, der er engageret i den ene og den anden proces. Jeg tror nok, vi alle tre i grunden har ørerne godt inde i maskineriet og har set den ene og den anden og den tredje erhvervsstøtteordning fungere. Jeg vil helt og fuldt erkende, at der kan ligge noget organisationsbevarende og noget organisationsstyrkende og institutionsstyrkende i de forskellige er-

hvervsstøtteordninger, der eksisterer i øjeblikket, sådan at der vel egentlig heller ikke er noget at sige til, at der kan være organisationer og institutioner, der anbefaler erhvervsstøtteordningers videreførelse.

Men jeg må til gengæld sige, at det er min bestemte erfaring, at dér, hvor det har været almene interesser, fællesinteresser for samfundet eller for brede erhvervskredse, sådan at der for alvor har været beskæftigelsesvirkning forbundet med at støtte et og andet, ja, dér har der faktisk ingen interesse været for det. Hvor det imidlertid var deciderede særinteresser, der skulle støttes, har man da erklæret sig positiv over for en statsstøtte. Det synes jeg er tankevækkende. På den baggrund er det, vi stiller forslag om at afvikle alt dette, fordi det i realiteten i så høj grad bliver til særinteressestøtte.

Særinteresserne fremføres unægtelig med styrke af interessenterne; men det er og bliver uanset denne styrke dog stadig væk særinteressers interesser. Jeg synes, det er og bør være et mene mene tekel til de erhvervsorganisationer, der tør udnævne sig selv til hovedorganisationer, men for brancheorganisationer er det en ganske klar og legitim interesse at tale særinteressers sag. Hvis hovedorganisationer begynder at føre den slags anliggender frem, synes jeg i grunden, de mister hovedorganisationens troværdighed som en organisation, der varetager brede, almene interesser.

Jeg synes, at industriministeren underdriver problemet med at skaffe statsfinansiering af et beløb, der i og for sig kun er 3,9 mia kr., som ministeren konstaterer. Han synes, det er meget, meget lidt i forhold til hele statsbudgettet. Det er selvfølgelig tankevækkende i en tid, hvor det ellers forekommer, at beløb af samme størrelsesorden kan være svære nok for regeringen at finde frem til, hvis det drejer sig om generelle besparelser. I øvrigt ville dette på statsbudgettet, lagt oven i forskellige andre besparelser, som regeringen har foreslået, dog batte ikke så lidt endda. Men jeg skal villigt erkende, at principet for os er den afgørende motivering; beløbet kommer i næste række.

Jeg mener, erhvervslivets modvilje i øjeblikket principielt er helt klar. Man kan ganske vist bruge en og anden industriudtalelse og en udtalelse fra nogle erhvervsfolk til det formål, som ministeren her har brugt sådan-

[Mølgaard]

ne udtalelser til, nemlig til at vise, at man har erklæret sig absolut positiv over for at få disse midler. Det er imidlertid som en nødløsning. Man ønsker sig langt mere frihed og rimelige vilkår.

Det er sagt engang for mange hundrede år siden, at penge ikke lugter, men de øremærkede penge, der er tale om, når man taler om erhvervsstøtte, lugter bestemt. Jeg synes, det er gevaldig tankevækkende, at regeringen tidligere ikke har kunnet komme igennem med at etablere det industripolitiske nævn eller råd, som man engang har foreslået. Nu foreslår man et kontaktudvalg – kasketten eller navnet kan vel i sig selv være ligegyldigt – og for at få det etableret prøver man at skaffe sig en bevilling på 200 mill. kr. for at få folk til at samle sig omkring den pengekasse, som man derefter skal finde ud af hvad skal bruges til. Det synes jeg ærlig talt lugter kolossalt meget, og jeg tvivler meget på, at der er nogen som helst samfundsinteresse i at føre sine politiske mål frem for skatteydermidler ad den vej.

Jeg vil gerne sige til hr. Demsitz, at jeg synes, hans argumentation imod vort forslag havde et passende omfang i betragtning af, hvordan man også inden for socialdemokratiske kredse må have dårlig smag i munden i anledning af de erhvervsforslag, som regeringen har fremsat. Jeg forstår godt, at man derfor ikke skal fordybe sig for meget i tilbagevisningen af vort forslag, men bare konstatere, at regeringen nærmest går i en modsat retning. Det er ikke rimeligt, at regeringen gør det, og derfor forstår jeg godt en socialdemokratisk ordfører, der ikke breder sig gevaldigt.

Mindre forstår jeg hr. Dyremose, når han udtrykker forståelse for baggrunden, men siger, at i den øjeblikkelige situation skal vi nok ikke være så stærkt imod. Først på længere sigt risikerer vi noget med statsstyring som konsekvens af nogle tilskud; bare disse tilskud bliver generelt etableret, så er den god nok. Jeg synes, hr. Dyremose arbejder med for snæver en horisont, idet jeg er helt overbevist om, at risikoen ligger allerede inden for 2 eller 3 eller ½ år – fra man etablerer en ordning med statslige tilskud og frem til, at man har en egentlig statsstyring etableret. Det er for snæver en horisont at arbejde ud fra, endog for det konservative folkeparti, synes jeg.

Det, der er brug for, synes jeg, er meget, meget rigtigt konkretiseret af en af de konservatives andre ordførere, hr. Ole Bernt Henriksen, som fastslår, at det ikke drejer sig om planteskolevirksomhed, men højst om at skabe et rigtigt klima for udfoldelse. En klimaforbedring synes jeg er det rigtige, bestemt ikke noget med en plantørvirksomhed af nogen som helst art.

Jeg er lidt skuffet over hr. Askjær Jørgensen fra fremskridtspartiet. Jeg vil dog takke for de positive ord, om end jeg er skuffet over, at fremskridtssocialismen i den grad er under fremtrængen. Man kan vel ikke sige, om fremskridtsbevægelsen i øvrigt er i bevægelse fremad, men socialismen inden for bevægelsen bevæger sig fremad. Det synes jeg man må konkludere på grundlag af det indlæg.

Til SF vil jeg sige, at modstanden imod indirekte erhvervsstøtte deler vi også. Det er ikke kun den direkte erhvervsstøtte, vi vender os imod, vi går også imod indirekte erhvervsstøtte. I øvrigt er vi enige i bemærkningerne om, at EF har påført erhvervslivet besværligheder.

CD bemærkede meget interessant, at vort forslag ikke var af interesse for CD. Det var jo en kolossalt nuanceret tilkendegivelse, som måske er i overensstemmelse med partiideologien, men en nærmere uddybning af argumentationen kunne nok have været på sin plads.

VS' indstilling var kontant positiv, og det vil jeg gerne takke for.

Kristeligt folkeparti røbede forståelse for forslaget, men sagde: ikke lige nu. Skal det ikke være lige nu, hvornår skal det så være, må jeg spørge.

Må jeg slutte af med at takke for den ubetingede, fornuftige og meget, meget rigtigt analyserende holdning, som hr. Alfred Hansen gav udtryk for. Vi er fuldstændig enige.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 88 om en iværksætterpolitik, hr. Fogh Rasmussen, har ordet.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for den overvejende positive holdning, som vores

[Fogh Rasmussen]

forslag til folketingsbeslutning om en iværksætterpolitik er blevet mødt med.

Jeg vil gerne sige til industriministeren, at det er fuldstændig rigtigt, som industriministeren påpegede, at venstre i de politiske forhandlinger, som nu foregår, har bragt spørgsmålet om en iværksætterpolitik ind i billedet, og jeg siger da tak for ministerens positive tilsagn om at tage velvilligt på disse ting i de forhandlinger, som nu foregår.

Knap så velvilligt stiller jeg mig, når industriministeren dernæst siger, at der måske kunne være et behov for at drøfte denne problemkreds i det industripolitiske kontaktudvalg, som jeg forstår at industriministeren går svanger med at nedsætte, men som mig bekendt ikke er nedsat endnu.

Når jeg er betænkelig, er det, fordi – efter den orientering, som jeg er i besiddelse af – erhvervslivets organisationer formentlig vil være overordentlig betænkelige ved, at et sådant industripolitisk kontaktudvalg bliver nedsat, og alene det vil formentlig lægge ret snævre begrænsninger på, hvad der kan komme ud af drøftelserne i et sådant udvalg, som jeg da i øvrigt må fraråde bliver nedsat.

Dernæst må jeg erklære mig fuldkommen enig med industriministeren, når han påpeger den fare, der kan ligge i, at vi ved at formulere en samlet iværksætterpolitik snører iværksætterne ind i et net af restriktioner, som forlignes meget dårligt med den typiske iværksætters natur. Det kan meget vel føre til det, som hr. Askjær Jørgensen rigtigt påpegede, nemlig at vi risikerer at kvæle flere iværksættere, end vi får frem. Det er jeg fuldkommen enig i.

Det er også derfor, vi har gjort en hel del ud af i bemærkningerne til forslaget at sige, at når vi formulerer en samlet indsats over for iværksætterne, så er det vigtigt, at den indsats tilrettelægges på iværksætternes betingelser. Efter vor opfattelse skal denne indsats tilrettelægges sådan, at vi får skabt de rigtige rammer. Når de så er til stede, vil iværksætterne komme frem af sig selv. De kommer ikke alene, fordi vi har skabt disse rammer; der skal være skabt et i det hele taget positivt erhvervsklima, før de kommer; men her forsøger vi altså at stille nogle rammer op, som kan lette tilværelsen for dem og kan lette deres muligheder for at komme over de startvanskeligheder, som vi ved der er.

Specielt i den forbindelse har flere ordførere og i øvrigt også industriministeren været inde på, at nedsættelsen af et iværksætterråd kan være med til at bureaukratisere og institutionalisere – for nu at bruge nogle fine udtryk – hele denne iværksætterindsats. Jeg vil godt understrege, at vores tanke med iværksætterrådet jo ikke er, at det skal i en direkte kontakt med iværksætterne; faktisk behøver de slet ikke at vide, at det iværksætterråd er der. Det iværksætterråd skal kun varetage nogle helt praktiske, administrative funktioner. Den direkte indsats for at få nogle flere iværksættere frem skal ske ude i marken, skal ske decentralt, skal ske dér, hvor iværksætterne er. Det tror jeg er vigtigt at slå fast.

Til nogle af de enkeltpunkter, som industriministeren trak frem, skal jeg knytte et par bemærkninger. Industriministeren havde fra undervisningsministeren, forstår jeg, fået oplyst, at der ikke var så forfærdelig meget hold i vores synspunkter om, at EFG-uddannelsen er mindre iværksætterstimulerende end den traditionelle mesterlære, og i den forbindelse henviste industriministeren til, at der går mange fag ind i EFG-uddannelsen, som direkte tager sigte på, at de færdiguddannede senere kan etablere sig med egen virksomhed. Det må betyde, at enten undervisningsministeren eller industriministeren, måske begge, ikke har læst de iværksætterundersøgelser, som er lavet. Der er lavet flere, og de viser netop, at noget af det afgørende for, at en iværksætter kommer i gang, er de praktiske erfaringer, som de unge mennesker har, f. eks. fra en lærlingetid på en arbejdsplads. Man har oven i købet talt om, at de, der går i gang med at starte nye virksomheder, har et forbillede at leve op til, eksempelvis i deres mester. Der er skabt den nære kontakt mellem mester og lærling i den traditionelle mesterlære, som der ikke er i EFG-uddannelsen. Jeg diskuterer i øvrigt ikke fordele og ulemper ved EFG-uddannelse og mesterlære i forhold til hinanden, men påpeger kun, at i iværksættersammenhæng tror jeg ikke der er nogen tvivl om, at den traditionelle mesterlære var mere iværksætterstimulerende. Det er derfor, vi vil sætte ind på at afbøde nogle af de ulemper ved EFG-uddannelsen.

Dernæst var industriministeren inde på spørgsmålet om Ungdommens Etableringsfond. Industriministeren advarede imod at

[Fogh Rasmussen]

foregøgle de unge, at herved er der skabt bedre og sikrere muligheder for at starte ny virksomhed. Det er fuldstændig rigtigt, det skal man selvfølgelig være klar over, at der er mange andre ting end det finansieringsmæssige, der skal være i orden, før man kan komme over de startvanskeligheder, der er ved at etablere egen virksomhed. Men jeg tror alligevel, at pelpelige finansieringsvilkår betyder en hel del.

Vi kender jo alle etableringslånene under håndværkerlånordningen, så i og for sig er der ikke tale om noget nyt. Der er tale om, at det rent administrativt lægges et andet sted, hvad industriministeren i øvrigt frarådede, fordi det ville betyde mindre fleksibilitet i administrationen af håndværkerlånordningen. Det er et synspunkt, som jeg må sige jeg stiller mig fuldstændig uforstående over for. Jeg ved ikke, om industriministeren ved lejlighed, enten her eller i udvalget, vil uddybe, hvad industriministeren baserer det synspunkt på, men der kan være andre ting, detaljer i forslaget, som vi kan dyrke i udvalget.

Ministeren var inde på, at der i det hele taget er behov for en mere produktionsstimulerende politik. Også det er vi fuldstændig enige om. Jeg vil gerne sige, at dette forslag er netop fremsat for at tilføre erhvervs politikken noget mere dynamik. Det er fremsat i erkendelse af, at vi i høj grad skal arbejde os ud af vanskelighederne; det kræver en større kapacitet i den private sektor, og her er mange nyetableringer meget vigtigt.

Håndværksrådet offentliggjorde for nylig en interessant etableringsundersøgelse, som viser, at inden for bygge- og anlægsvirksomheder og fremstillingsvirksomhed er etableringstilbøjeligheden på 8 pct. af bestanden, mens nedlæggelserne er på knap 7 pct. af bestanden. Hvad der også er interessant, er, at ifølge den undersøgelse er nedlæggelsen af virksomheder stort set uafhængig af konjunkturudviklingen, medens etableringstilbøjeligheden i høj grad afhænger af konjunkturudviklingen, sådan at når der er højkonjunktur, er der også mange, der får lyst til at etablere sig. Det fortæller os det vigtige rent politisk, at hvis vi skal undgå en stadig tilbagegang i produktionskapaciteten i erhvervslivet, så skal vi altså sætte ind med etableringspolitik. Det er det, vi prøver at gøre her. Vi tror, det er uheldigt, hvis etableringslysten daler. Vi

tror, at den stadige strøm af nye virksomheder, som kommer ind i erhvervslivet, skaffer en fornyelse, skaffer en kreativitet i erhvervslivet, som er helt uundværlig, hvis vores konkurrenceevne skal bevares og forbedres. Der til kommer, at de mindre virksomheder besidder en stor grad af fleksibilitet, som gør dem modstandsdygtige over for konjunktursvingninger.

I den forbindelse vil jeg godt gøre en kommentar til det mere generelle synspunkt, som hr. Wilhjelm og hr. Alfred Hansen var inde på. Hr. Alfred Hansen prædikede som sædvanlig den frie markedsmekanisme og den økonomiske liberalisme, og det kan vi overhovedet ikke være uenige om. Det, der måske kan være uenighed om, er, hvad man skal lægge i økonomisk liberalisme. Hvis hr. Alfred Hansen med markedsökonomi og liberal økonomi forstår, at enhver skal hytte sig, og så kan en vis mand tage resten, så vil jeg i hvert fald sige, at det har intet som helst med økonomisk liberalisme at gøre. Man kunne måske oven i købet sige, at netop når man går ind for fri konkurrence og en fri markedsökonomi – det er også et svar til hr. Wilhjelm – så er det meget fornuftigt at føre en etableringspolitik eller en iværksætterpolitik, som sikrer, at der hele tiden kommer en strøm af nye virksomheder, som kan – skal vi bruge det udtryk – være en trussel imod de etablerede, de veletablerede virksomheder. Man skal hele tiden sikre, at der er en konkurrence fra denne strøm af nye virksomheder. Derfor er en målrettet indsats med etableringspolitik i høj grad et udtryk for liberal økonomisk politik.

Men jeg vil endnu en gang understrege, at det er vigtigt, at denne etableringspolitik bliver tilrettelagt på iværksætternes betingelser. Det er netop vores hovedindvending imod det radikale venstres forslag, at det ikke er tilrettelagt på iværksætternes betingelser. I punkt 3 i det radikale forslag bruger man begrebet »godkendte iværksættere«. Hvad er en godkendt iværksætter? Jeg ser for mig i ånden disse iværksættere, som skal godkendes; man stiller industrihuse, og hvad véd jeg, op til dem, og så siger man: »Nu skal du iværksætte.« Det strider fuldstændig imod det, som er iværksætterens natur. Det er impulsive typer, der ikke på den måde lader sig vikle ind i alle hånde restriktioner og bureaukrati.

[Fogh Rasmussen]

Vi mener i øvrigt, det er ufornuftigt at lade etableringslån gå over de teknologiske institutter. Deri er jeg fuldstændig enig med industriministeren. Til industriministerens oplysning kan jeg da sige, at det ikke mindst var det, industriministerens forgænger i embedet tænkte på sidste år.

Det radikale venstres forslag er ikke en uændret genfremsættelse. Der er det positive ved det radikale venstres forslag, at punkt 4 i sidste års forslag er taget ud. Det anser vi for at være en stor fordel. Punktet drejede sig om forskellige ændringer af arbejdsløshedsunderstøttelseslovgivningen.

I øvrigt skal jeg bare takke de ordførere, der har været velvillige: hr. Demnitz, hr. Ole Bernt Henriksen, fru Birgith Mogensen og hr. Arne Bjerregaard. Jeg vil egentlig også takke hr. Askjær Jørgensen, selv om det nok betyder, at jeg skal mobilisere al den velvilje, som jeg overhovedet er i stand til. Men i sagens interesse skal jeg gerne gøre det, fordi hr. Askjær Jørgensen sagde, at hensigten sikkert var god nok, men at vi bare ikke havde forstået det hele. Hr. Askjær Jørgensen må så bibringe os den forståelse i udvalget.

Jeg kan ikke helt frigøre mig for den opfattelse, at når hr. Askjær Jørgensen nu endnu en gang bruger anledningen til at snakke om afvikling af indkomstskatten og taler om afskaffelse af alle administrative indbetalinger, så bærer det tydeligt præg af, at hr. Askjær Jørgensens indsats her i folketinget for at forbedre erhvervslivets vilkår kun strækker sig til lange taler fra denne talerstol, den strækker sig ikke til en konkret lovgivningsindsats.

Hr. Mølgaard var ked af, at han ikke var blevet gjort bekendt med venstres syn på retsforbundets forslag. Jeg skal ikke holde hr. Mølgaard i spænding længere. Jeg vil nu i øvrigt sige, at jeg finder det fuldstændig kunstigt, at disse tre forslag er blevet kædet sammen, men vel, det er de blevet, og det må der ligge en eller anden filosofi bag ved. Jeg skal bare kort sige til hr. Mølgaard, at vi ikke kan støtte forslaget, vi tager tværtimod direkte afstand fra det. Nu er det jo ikke særlig detaljeret, så det er ikke nemt at tage stilling til det. Men vi er da enige med retsforbundet i, at et selvstående erhvervsliv er fornuftigt. Det vil måske glæde hr. Wilhjelm, at jeg understreger det, nu da hr. Wilhjelm tilsynela-

dende vil stå som liberalismens vogter her i folketingssalen.

Jeg vil gerne sige til hr. Mølgaard, at vi da lige så stærkt som retsforbundet tager afstand fra den salamtaktik, som vi har indtryk af at visse partier betjener sig af rent erhvervspolitisk her i tinget, en salamtaktik, der går ud på, at først pålægger man erhvervslivet så store byrder, at virksomhederne dårligt kan klare sig, og så siger man bagefter: ja men vi er skam erhvervsvenlige, vi vil føre aktiv erhvervspolitik. Så vil man give selektiv erhvervsstøtte. Endelig kommer man i tredje instans og siger: nå ja, men betingelsen for denne erhvervsstøtte, denne selektive erhvervsstøtte, er skam, at det offentlige skal have større indseende med erhvervslivet, at der skal lægges flere restriktioner på erhvervslivet, osv. osv. Det er vi selvfølgelig også modstandere af.

Men en erhvervsstøtte, der er tilrettelagt på et generelt plan, kan udmærket være med til at hjælpe en strukturtilpasning på gled. En erhvervsstøtte efter princippet hjælp til selvhjælp mener jeg tværtimod på mange punkter er i overensstemmelse med synet på liberal økonomi, og det er netop dette princip, der har været det bærende i venstres forslag til folketingsbeslutning om en iværksætterpolitik. Jeg ser frem til et frugtbart udvalgsarbejde.

Formanden:

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 101 om støtte til iværksættere (nystartere), hr. Bolvig, har ordet.

Bolvig (RV):

Hvad angår retsforbundets beslutningsforslag, vil jeg blot henvise til ministerens bemærkninger. Jeg er helt enig i disse.

Danmark er de små og de mellemstore virksomheders land. Det skal vi være glade for, og det er en stor fordel, ikke mindst i krisetider, idet de mindre virksomheder er langt mere fleksible end de store. De kan lettere og hurtigere omstille deres produktion, og de kan lettere finde en såkaldt niche, et begrænset område, hvor de kan gøre sig gældende, også i konkurrencen med store, multinationale, internationale selskaber og foretagender.

[Bolvig]

Det er også en fordel, at nytænkning har langt bedre udviklingsmuligheder i de små virksomheder. Der er ikke så langt til afgørelsen. Vi kan da også se, at en lang række produkter, som sælges på en lang række verdensmarkeder, netop er fremstillet og tænkt i de små virksomheder. Endelig fremgår det klart af alle undersøgelser, at arbejdsklimaet, arbejdsforholdene, også er langt bedre i de mindre virksomheder. Det er karakteristisk, at vi her i de sidste års krisetider har kunnet se, at netop de små og de mellemstore virksomheder ikke kun har kunnet forøge produktionen, forøge eksporten, men også, hvilket er glædeligt, har kunnet forbedre beskæftigelsen.

Derfor må vi her i folketingsbetragtningen se det som et meget alvorligt faresignal, at der i de sidste to år er lukket flere virksomheder, end der er startet. Det er første gang, vi har iagttaget det siden anden verdenskrig. Hvorfor startes der da færre virksomheder? Det er klart, at den almindelige økonomiske afmatning og den almindelige pessimisme selvfølgelig er en af årsagerne, men en anden årsag er i høj grad, at vort samfund her i de senere år ændres. Vi bliver i stigende grad et lønmodtagersamfund, og derfor er der færre, som har en naturlig, indbygget trang til at starte egen virksomhed.

I disse tider er det over 40 pct. af en årgang unge, der tager en høj uddannelse. Vi ved fra alle iværksætterundersøgelser herhjemme og i andre lande i Vesteuropa, at det er helt karakteristisk, at der kun er meget, meget få mennesker med en højere uddannelse, som etablerer egen virksomhed. Derfor bliver den gruppe, hvorfra vi skal få alle de nye iværksættere, mindre og mindre. Det er også en af årsagerne til, at der startes færre virksomheder.

Endelig er der vel også grund til at pege på trygheden. Vi har heldigvis nået et samfund, hvor der kan gives ret høje lønninger til lønmodtagerne, og heldigvis har vi da også et socialt trykkesystem; men det har altså ét minus, nemlig at der er færre og færre mennesker, som er villige til at give afkald på den trykkes og kaste sig ud i det langt mere utrykkes og vovefulde og farefulde, nemlig at starte egen virksomhed.

Pengeinstitutterne her i Danmark ved, at hvis de skal stille midler til rådighed for en, som vil starte egen virksomhed, så skal han

gældsætte sig med sit hus og sit hjem og alt, hvad han ejer og har, og selv om der er flere, som måske har denne lyst og vil kaste sig ud i en vovefuld start, så ved vi, at familien stritter imod og ikke vil risikere huset og bilen, sommerhuset eller den årlige rejse til Mallorca eller Rhodos. Det er virkelig alvorligt for samfundet på kort sigt og især på længere sigt, hvis vi ikke opmuntrer disse helt nødvendige iværksættere til at igangsætte nye virksomheder. Selv den største og mest succesrige virksomhed, vi har i Danmark, er jo startet i det små engagement. Derfor må vi virkelig bemærke, at der i dag startes færre virksomheder, end der lukkes.

Det er også klart, at de fortvivlende startvilkår gør, at der er færre, der giver sig i kast med opgaven.

Hr. Fogh Rasmussen nævnte nogle af de foretagne iværksætterundersøgelser. Det radikale venstre har i bemærkningerne til vores beslutningsforslag henvist til en iværksætterundersøgelse fra Østjylland, hvor det sammestemmende fra samtlige iværksættere påvises, hvor store vanskeligheder man har haft i startfasen, i elendige lokaler med alt for dårlige og ikke tilstrækkeligt effektive maskiner. Der går en rød tråd gennem alle disse undersøgelser, som viser, at var man i stand til at give disse for samfundet så værdifulde mennesker med ildhu og gåpåmod bedre startvilkår, så ville vi se en lang række virksomheder blomstre op til gavn og glæde både for eksport, for produktion og for beskæftigelse.

Vi må altså hjælpe dem. Jeg vil gerne henviser til den rapport, der kom for 14 dage siden, og som er blevet til på baggrund af en beslutning i Nordisk Råd om at undersøge etableringsvilkårene i de forskellige skandinaviske lande. Sammenligner vi forholdene her i Danmark med forholdene i Sverige, Norge og Finland, kan vi se, at iværksætteren i Danmark har langt ringere vilkår end i de andre nordiske lande, at det tilbud, der gives fra samfundet, er klart dårligere i Danmark, end det er i de lande, vi normalt sammenligner os med.

Det er også karakteristisk – vi har nævnt det i bemærkningerne – hvis vi ser på de opfindelser og de licenser, der er til rådighed for danskere, at forholdet er det triste, at en lang række opfindelser, som er produktionsmodne, ikke bliver udnyttet og brugt, fordi der er for få, som giver sig i kast med iværk-

[Bolvig]

sætteropgaverne. Det er beregnet for en periode fra 1975 til 1978, at det svarer til ca. 10.000 arbejdspladser. En positiv iværksætterpolitik vil altså have en meget betydelig effekt på beskæftigelsen.

Vi har stillet forslag om en slags egnsudviklingslov for iværksættere. Vi mener, at kunne man give dem fordelagtige lån og tilskud som efter egnsudviklingsloven, så ville det være værdifuldt. Det er også derfor, vi peger på – vil jeg sige til hr. Fogh Rasmussen – i vores punkt 3, at man skulle tillade kommuner efter de i egnsudviklingsloven gældende industrihusprincipper at opføre industribygninger til godkendte lejere. Hvis hr. Fogh Rasmussen kendte egnsudviklingsloven, så ville han også vide, at godkendte lejere kræves, for at en kommune må etablere en sådan bygning. Selv om mange kommuner gerne vil gøre det, så må de ikke ifølge loven, for man kræver, at ansøgeren skal være godkendt. Da en iværksætter jo ikke har flerårige regnskaber at kunne forelægge, vil han normalt ikke kunne få de værdifulde egnsudviklingslån og den positive hjælp, man kan få over egnsudviklingsmidlerne. Derfor forestiller vi os, at en sådan iværksætter, hans produkt og person, skal bedømmes. Bare på baggrund af en produktbedømmelse og en personbedømmelse skulle det være muligt, hvis de er positive, at give de enkelte kommuner tilladelse til at opføre disse bygninger. Det har i hvert tilfælde intet som helst med bureaukrati at gøre.

Jeg vil gerne i øvrigt sige venstre tak. Det er klart, at jeg er glad for at se den gennemgående positive holdning, der har været her. Især er jeg meget glad for, at venstre viser sig så positive, at de i løbet af et år har foretaget et fuldstændigt hamskifte. Venstres ordfører, hr. Jens Peter Jensen, sagde for et år siden i en kommentar til sin egen minister, hr. Arne Christiansen, at han ville da gerne sige til det radikale venstre, at der blæste nok en mildere fynsk vind mod det radikale venstre end den voldsomme storm fra Samsø – idet han vel tænkte på hr. Arne Christiansens oprindelige geografiske hjemforhold. Jeg forstår altså, at det er den blide fynske vind, der har sejret, og det kan vi jo kun være særdeles tilfredse med.

Om det skal være venstres forslag eller det skal være det radikale venstres forslag, det er for os ikke så afgørende. For os er det afgø-

rende, at samfundet nu er villigt til at give en virkelig håndsrækning til disse værdifulde mennesker og dermed slå to fluer med ét smæk.

Jeg vil gerne komme med et par kommentarer til ministeren, idet jeg gerne vil takke ministeren for en gennemgående positiv holdning. Ministeren var ængstelig for en sammenblanding og pegede på, at han mente, det var uheldigt, at vi havde foreslået, at de teknologiske institutter skulle have ansvaret og sekretariatstjenesten og gennemgå eventuelle ansøgninger. Det er da nok muligt, vi skulle foreslå, at det eventuelt skulle være egnsudviklingsrådet, idet vi dog mener, at iværksætterstøtten burde gælde hele landet. Det vil vi gerne være med til. Når vi har foreslået de teknologiske institutter, er det netop, fordi disse har særligt kendskab til iværksætterproblematikken, og fordi egnsudviklingsrådet i forvejen sender sager til udtalelse netop hos de teknologiske institutter, som jo begge to har etableret særlige iværksætterafdelinger. Derfor mente vi, at det var det letteste og mindst bureaukratiske, men vi skal i hvert tilfælde ikke modsætte os, hvis man finder en anden konstruktion. For os er det som sagt mest afgørende, at vi kan give en håndsrækning til disse mennesker.

Jeg har forklaret forslaget med hensyn til industrihuse. Jeg vil give ministeren ret i, at vi har håndværkerlåneneordningen, og det radikale venstre var naturligvis glad for, at vi for to år siden fik regeringen overtalt til, at håndværkermidlerne også kunne stilles til rådighed for iværksættere, netop på baggrund af en produkt- og en personbedømmelse. Jeg vil gerne i en bisætning sige til ministeren, at ministerens forgænger for to år siden lovede, at hvis disse midler ikke var tilstrækkelige, når der nu kom en ny gruppe mennesker ind, som kunne nyde gavn af dem, så ville regeringen se positivt på, at disse midler blev forøget. Det er altså et løfte, som desværre endnu ikke er blevet opfyldt, men jeg kan jo håbe på, at det vil ske nu i de forhandlinger, der pågår i øjeblikket.

Jeg vil også gerne takke andre ordførere for en positiv holdning. Hos SF og CD var det måske en skeptisk positiv holdning, men jeg tror alligevel, at vi i udvalgsarbejdet skal nå frem til et fornuftigt resultat.

Sluttelig en kommentar til hr. Ole Bernt Henriksen. Han kunne ikke støtte det radika-

[Bolvig]

le venstres forslag, men venstres forslag, med den for mig at se mærkværdige begrundelse, at venstres forslag var mindre bureaukratisk end det radikale venstres. Jeg har netop peget på, at vi ikke ønskede en bureaukratisering, men ville lægge afgørelsen i de teknologiske institutter, hvor vi har apparatet i forvejen. Hr. Ole Bernt Henriksen burde i hvert tilfælde bemærke, at i venstres forslag vil man have et etableringsråd med eget sekretariat under industriministeriet. Man vil også inddrage både de teknologiske institutter og de udmærkede teknologiske informationstjenester ved at drage dem ind i en slags rådgivningsstøtte. Endelig vil man lave Ungdommens Etableringsfond og en landsomfattende kampagne. Det forekommer mig mærkeligt, at det konservative folkeparti kan påstå, at det er mindre bureaukratisk end det radikale venstres forslag, men det skal vel nok ses i lyset af den nyvakte kærlighed mellem venstre og det konservative folkeparti, og det kan jo være – vi ved det jo af erfaring – at den allerede er brudt igen i næste uge. Vi kan jo vente og se. Det essentielle er, at iværksætterne kan få et lån og en støtte.

Til slut vil jeg komme med en advarsel. Det er rigtigt, at vi drøfter bureaukratiseringen, for det er overraskende og bemærkelsesværdigt at se i den af mig før omtalte Nordisk Råd-undersøgelse, at i Norge har man måske det bedste støttesystem, men det bruges næsten ikke. Der er modtagernes aversion mod de tilbud, der kommer fra offentlig myndighed, så udtalt. Det er nok, fordi det i Norge er blevet bureaukratiseret for meget. Irgangene er for mange, og det er vanskeligt at nå frem til den støtte og bistand, som det norske samfund kan tilbyde. Det er helt forbløffende at se, at man i det norske hovedstadsområde, altså i Osloområdet, ikke engang var i stand til at finde 4 iværksættere. Der er altså et modsætningsforhold og en aversion, som vi heldigvis ikke har i Danmark – det fremgår også af undersøgelsen – og som vi selvfølgelig meget nødig skulle komme i retning af. Derfor vil jeg meget gerne være med til at drøfte, hvordan vi kan lave de forskellige støtteordninger så lidt bureaukratiske som muligt. Jeg har også registreret, at regeringen er inde på de samme tanker i de forslag, den nu har i sine erhvervsfremmeplaner.

Dyremose (KF):

Jeg havde sådan set ikke forventet, at hr. Mølgaard havde forstået mine bemærkninger om det generelle og det selektive, og det fremgik også af svaret. Jeg vil da godt forsøge igen. Men lad mig lige præcisere, at når vi taler om forskellen mellem generelle og selektive ordninger og taler om, at generelle ordninger kan gennemføres, uden at det medfører en forøget risiko for statsstyring, så gælder det både i dag, om 2–3 år og på endnu længere sigt. Hvis det er selektive ordninger, hvor det er staten, der er inde at dirigere, hvilke brancher, hvilke erhverv der skal have denne støtte, hvem der skal have de specielle formuefordele eller ej, så er det, der er en risiko for, at det kan bruges som et politisk argument på længere sigt for en statsstyring og en statsovertagelse af styringen i erhvervslivet. Det er den frygt, jeg gav udtryk for, og det er en frygt, der også gælder i dag, om 2–3 år og på længere sigt.

Jeg vil godt opfordre hr. Mølgaard til, hvis vi skal have noget konstruktivt ud af udvalgsarbejdet, at prøve at skelne mellem de generelle ordninger og de selektive ordninger og se på, om der er nogle af de selektive ordninger, som retsforbundet kunne tænke sig at være med til at afvikle i dag. Så er vi modtagelige i en diskussion omkring det. Men med henblik på de generelle ordninger, som er til fordel for erhvervslivet, og som er nødvendige for erhvervslivet, skal man ikke fra retsforbundets side regne med konservativ støtte til en afvikling af disse ordninger i den nuværende situation, hvor der tværtimod er et behov for en udbygning af de generelle tilskudsordninger til erhvervslivet.

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Mølgaard var bekymret over fremskridtspartiet. Han mente, der var kommet for meget socialisme ind i vores holdning vedrørende erhvervsstøtte.

Jeg vil gerne bede hr. Mølgaard om nærmere at undersøge hr. Mølgaards partifællers holdning vedrørende erhvervsstøtte via undervisningsministeriet – især hr. Flygaards forslag, da vi behandlede sidste finanslov. Jeg mener altså, der var en voldsom grad af erhvervsstøtteordninger via undervisningssektoren inde i hr. Flygaards tankegang. Vi skal lige have rensset op i retsforbundet vedrøren-

[Askjær Jørgensen]

de det med socialismen, inden hr. Mølgaard bekymrer sig om, hvordan det står til i vores parti på det område. Men jeg skal nok være opmærksom på det, det er klart. Det vil være ganske alvorligt for os, hvis der kommer sådan noget ind i vores parti. Men hr. Mølgaard skal altså selv passe på.

Hr. Fogh Rasmussen havde ikke rigtig noget at kritisere mig for. Han mente, at min indsats kun omfattede lange taler her, og han var lidt ked af, at jeg havde taget fat på det med indkomstkatten. Det tog jeg fat på inspireret af en god bog, jeg har læst – den er skrevet af hr. Fogh Rasmussen. Hr. Fogh Rasmussen, der er medlem af tinget her, har skrevet en fantastisk god bog, hvor der dokumenteres, hvor skadeligt indkomstkattesystemet er for erhvervslivet. Der står faktisk også – måske ikke direkte, men så indirekte – at det er meget skadeligt for iværksættere. Mine bemærkninger var helt i tråd med hr. Fogh Rasmussens udmærkede tankegang om indkomstkattens skadelige virkninger for iværksættere i erhvervslivet. Men det er ikke sikkert, hr. Fogh Rasmussen kan huske den bog, han selv har skrevet. Derfor læs den endelig! Det er en god bog at læse.

Hr. Bolvig fortalte, at der var nogle fortvivlende startvilkår for iværksættere. Det er jeg enig i. Man kan læse om i budgetredegørelsen, vi har fået i dag, hvorfor de er så fortvivlende. Jeg må gøre opmærksom på, at hr. Bolvig er medansvarlig for, at det er gået så dårligt, for det radikale parti har jo stemt for, at der skulle være så dårlige forhold i Danmark. Det har vi heldigvis ikke. Vi kunne heller ikke drømme om at gøre det. Det er nemlig sådan, at man er inficeret med socialisme, hvis man gør sådan noget.

Jeg tog lidt fat på i min første ordførertale, at det er rart at få de erkendelser, der ligger i budgetredegørelsen, som vi har fået i dag. Vi må sige til det radikale parti, der har fremsat det beslutningsforslag og altså vil have et bedre klima for iværksætterne, at det drejer sig om at føre en rigtig politik i samfundet generelt, ellers bliver det noget lapperi. En iværksætterpolitik, som er positiv, kan kun opnås ved, at vi afvikler en lang række af de erhvervsudvælsesforhindrende love, vi har i dette land, vedtaget med stemmer fra det radikale parti. Der er så forfærdelig mange love, der forhindrer iværksættere og forhindrer udøvelse af erhvervsvirksomhed.

Jeg vil hellere end gerne være med til at diskutere både de radikales forslag og venstres forslag og retsforbundets forslag. Jeg synes, der er et behov for, at vi tager fat på det. Erhvervsudvalget bør i allerhøjeste grad beskæftige sig med de fremsatte forslag.

Men jeg tror, vi kan få sympati for, at det, det først og fremmest drejer sig om, er at få afviklet en masse af de forhindrende love, så man ikke kvæler nystarterne i fødslen. Kan vi tage fat på at afvikle ting, der forhindrer, at vi kan have erhvervsirksomheder i Danmark, så vil fremskridtspartiet hellere end gerne deltage. Vi glæder os til udvalgsarbejdet herom.

Wilhelm (VS):

Jeg har kun et enkelt tema, jeg ønsker lidt uddybet. Jeg vil i og for sig opfordre industriministeren til at redegøre lidt nærmere for den besvarelse, han kom med vedrørende et enkelt punkt i retsforbundets forslag. Retsforbundet skriver, at der kunne spares mange milliarder kroner på de offentlige budgetter, hvis man fjernede de forskellige erhvervsstøtteordninger. Hertil siger ministeren, at der sidste år af det samlede statslige udgiftsbudget anvendtes 3,9 mia kr. eller ca. 2 pct. til erhvervsfremmende foranstaltninger.

Selv hr. Jens Thorsen begynder efterhånden at erkende, at der ligger en direkte erhvervsstøtte i dagpengeordningen. CRAM-statistikkerne viser, at 75.000–80.000 af de registrerede heltidsledige enten er på deltid, er på regnvejrsfyrringer eller har faste aftaler med deres arbejdsgivere om at vende tilbage snart, og at de derfor er det, man kalder uanviselige. Den støtte, der ligger dér, på 6–7 mia kr., kan kun kaldes ren erhvervsstøtte, den ville ikke kunne finde sted i en bedre beskæftigelsessituation. Det er klart på forhånd, at den har ministeren ikke med.

Det er også klart på forhånd, at offentlige udgifter til egentlige uddannelser, der sigter på, at erhvervslivet skal udnytte dem, eller forskningsresultater, der sigter på, at erhvervslivet skal udnytte dem, eller den ambulancetjeneste på miljøområdet, på sundhedsområdet osv., der skal rydde op efter erhvervslivet, det har ministeren heller ikke med. Det skal jeg ikke bebryde ham, for det ligger sådan set i retsforbundets indsnævrede definitioner, at det ikke skulle med.

[Wilhelm]

Men jeg vil godt spørge ministeren direkte: har han i det tal, han her opgiver, og som jo er en brøkdelen af det beløb, der i virkeligheden ydes af skatteyderne som direkte eller indirekte erhvervsstøtte til private, medtaget det, som retsforbundet faktisk taler om i deres forslag ud over de direkte støtteordninger: garantiordninger og rentesubsidier, subsidierede takster for serviceydelser osv.?

Jeg vil gerne spørge endnu mere konkret: har ministeren skibskreditfonden med? De 600 mill. kr., som det koster, fremtræder ganske vist aldrig på statsbudgetter, for der laves jo fup og svindel dér, det fremtræder bare som en post på Nationalbankens regnskab, hvor der pludselig er et kurstab på skibskreditfondens obligationer på 600 mill. kr. om året, men det er ikke desto mindre danske skatteydere, der skal betale det, og det er ren og skær erhvervsstøtte.

Har han skatteprivilegierne med? Har han det tabte skatteprovenu ved alle henlæggelses- og etableringsordningerne osv. med? Har han f. eks. skatteunddragelserne med? De er fuldstændig legale, for regeringen tillader jo stadig væk disse fonde, som er aldeles indkomst- og formueskattefrie. Har han dem med? Det ville undre mig meget, om han havde dem med, for vi har aldrig kunnet få tallet at vide, og regeringen har adskillige gange sagt, at den aner ikke, hvor mange milliarder kroner det drejer sig om, for fondene er overhovedet ikke registreret. Som bekendt er hele A. P. Møller-koncernen filtret ind i én stor fond. Tjæreborgkoncernen er filtret ind i én stor fond.

Så vidt jeg husker, blev der i forbindelse med offentliggørelsen af A. P. Møller-koncernens resultat med et overskud på godt 1 mia kr. samtidig givet den oplysning, at man regnede med at betale 5 mill. kr. i skat. Det er en skatteprocent på under 5 promille. Noget, som andre sikkert vil misunde dem. Har ministeren de konkrete ting med i sine 3,9 mia kr.?

Det er sådan set detaljer, fordi det på forhånd er klart, at det er snesevis af milliarder kroner, der i virkeligheden går til direkte eller indirekte erhvervsstøtte til private, når vi kigger det efter i sømmene. Men selv de helt klare områder, skibskreditfonden, skatteprivilegierne og helt specielt fondene, er det med, eller er det bare sådan et blufftal, ministeren kommer med her?

Mølgaard (DR):

Jeg havde tænkt mig at gemme det til udvalgsarbejdet, men jeg vil da gerne allerede på nuværende tidspunkt helt tilslutte mig efterlysningen af regnestykkets enkeltdele, en specifikation af det regnestykke, som industriministeren har stillet op tidligere her, for jeg tror nok, at regnestykket trænger til en absolut kritisk revision. Den må så foregå i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Må jeg sige hr. Dyremose tak for tilslutningen til tanken om at afvikle de selektive tilskud. Så er vores uenighed altså koncentreret vedrørende de generelle tilskud. Dér må jeg stadig væk fastholde, at hvis det konservative folkeparti tror, at de generelle tilskud kan ydes med lige adgang for enhver, sådan at der virkelig er en generel karakter i det, så skulle det konservative folkeparti ærlig talt kaste sig over en analyse af, hvordan de såkaldte generelle erhvervstilskudsordninger i øjeblikket fungerer, for de arbejder bestemt ikke ens over for de forskellige virksomhedsformer og de forskellige brancher, det er notorisk. Det er også derfor, hovedorganisationerne – de ansvarlige hovedorganisationer, vel at mærke – inden for området sågar er klar over, at der er en grænse for, hvor megen sympati man bør have over for sådanne generelle tilskud. Jeg mener, at de virker undergravende for et frit og selvårent erhvervsliv, de skaber krav om ØD, og hvis det konservative folkeparti vil være med på at skabe grobund for det krav, så må jeg overlade det til det konservative folkeparti at arbejde i den retning. Jeg tager afstand for mit vedkommende.

Jeg så egentlig med forventning frem til tilkendegivelser fra venstres og også fra det radikale venstres side. Jeg troede egentlig, at de måske var inspireret af en hr. Grundtvig, der dog var meget mere nutidig, om end det er et århundrede eller mere siden, at han rigtig udfoldede sig som rigsdagsmand, hvor han klart gik ind for næringsfrihed og håndens frihed som de goder, der skulle være til stede for erhvervslivet, for at det kunne komme til ordentlig udfoldelse. Der er unægtelig forskel på den politik, hr. Grundtvig i sin tid formulerede, og den, hr. Fogh Rasmussen nu gør til venstres politik. Der er til gengæld også fantastisk forskel på, hvor megen opblussen i erhvervslivet den tidligere åndshøv-

[Mølgaard]

dings politik kunne give anledning til i forhold til, hvad hr. Fogh Rasmussens politik kan give.

Jeg tror ikke på, at der iværksættes så forfærdelig meget ad hr. Fogh Rasmussens anviste vej, om end der kan være positive delelementer i hans forslag. Helt sikkert er det, at det er problematisk for det danske samfund, at der er en så dårlig situation for iværksættere, som der er i øjeblikket, men frihed til iværksættelse er det fundamentalt nødvendige for, at der kan iværksættes noget mere. En sådan frihed er helt nødvendig for, at man kan udvikle sig i erhvervslivet, for at der kan opstå konkurrence, der er livsnødvendig for erhvervslivets længere og videregående fremtid.

Jeg vil godt overføre tanken om at skabe ordentlige vilkår for iværksættere til politiske områder, hvor vi kan se, at tingene går i stå, hvis vi alene satser på de gamle institutioner. Det er givet, at den partistøtte, der ydes til de gamle partier, som tæller allermest tungt på folketingets budget, egentlig virker i retning af en konservering, der er skidt for det danske samfund. Fri konkurrence for alle, også for nye partistiftere, der etablerer sig på det politiske firmament, og fjernelse af 2 pct.s klausulen ville da være et rimeligt udspil fra venstres side for at give en chance for iværksættere. En sådan tilkendegivelse kunne jeg rigtignok efterlyse, ligesom jeg kunne tilkendegive, når man nu ønsker en støtte, at denne støtte så blev så generel, at partistøtten såmænd også blev ydet til nye partier, der måtte etablere sig, for almindelig rimeligheds og anstændigheds skyld. Et sådant udspil savner vi imidlertid fra den side.

Hr. Askjær Jørgensen siger, at jeg ikke behøver at bekymre mig over socialismen inden for hans parti. Det bekymrer mig trods alt, at man knytter betingelser på den principielle tilkendegivelse om at ville være med til at afvikle en offentlig foretagsomhed, der virker skadeligt, sågar for erhvervslivet selv, nemlig den udfoldelse, som sker i øjeblikket.

Jeg vil i øvrigt gerne foretage en undersøgelse af, om der skulle være noget galt i retsforbundets politik på undervisningsområdet, men havde hr. Askjær Jørgensen kunnet give bare ét helt konkret eksempel på det, så havde mit undersøgelsesarbejde unægtelig været lidt lettere. Indtil en sådan påpegelse finder sted, må jeg afvise, at noget sådant er fore-

kommet. Jeg mener ikke, at retsforbundet er gået ind for nogen erhvervsstøtte, heller ikke på undervisningsministeriets konto.

Industriministeren (Erling Jensen):

Vi bevæger os unægtelig efterhånden vidt omkring. Jeg forstår på det sidste indlæg, at også nye partistiftere skal gå ind under disse iværksætterregler. Det vil jeg dog fraråde, uanset hvor langt vi kommer med dem.

Må jeg sige til hr. Wilhjelm, at jeg forstår godt hr. Wilhjelm's ønske om at beskrive, at der eksisterer adskilligt flere muligheder for at bistå erhvervslivet end dem, der står på udgiftsbudgettet under begrebet erhvervsfremmende foranstaltninger. Jeg kan blankt bekræfte, at det gør der, ligesom jeg desværre også er nødt til at bekræfte, at der unægtelig findes ordninger, som ikke taler om, at de har med erhvervsliv at gøre, men som også i en vanskelig økonomisk situation kan vanskeliggøre erhvervslivets muligheder for at fungere, som vi gerne vil have det. Jeg tror imidlertid, hr. Wilhjelm så bort fra, at jeg udtrykkelig i mit indlæg sagde, at de 3,9 mia kr. eller ca. 2,2 pct. er taget af det samlede statslige udgiftsbudget. Det vil sige, at de erhvervsfremmeforanstaltninger, jeg her har talt om og beskrevet, med et beløb på 3,9 mia kr., er dem, der er at finde som sådanne foranstaltninger for byerhverv, for landbrug og for fiskeri på det statslige udgiftsbudget for 1979, hverken mere eller mindre.

Jeg skal i øvrigt sige, at de mange betragtninger, der pludselig er kommet frem om, at vi kunne undvære erhvervsfremmeordninger i al almindelighed, står i skarp modstrid med den holdning, dette ting for ganske nylig har indtaget i erkendelsen af, at det overvejende antal virksomheder i Danmark er mindre eller højst mellemstore virksomheder. Det må betyde, at samfundet teknologisk, eksportfremmemæssigt og på anden måde må stille nogle forlængede arme, et serviceapparat, til rådighed, hvis disse virksomheder skal nå langt nok ind i en teknologisk, produktudviklingsmæssig udvikling og skal nå langt nok ud i en markedsføring i nye lande.

Lad mig endelig sige, at de betragtninger, der har været om, at det ville være uheldigt, om dette lands erhvervsorganisationer og medarbejderorganisationer på industrilområdet i fællesskab med samfundet fandt fælles

[Industriministeren]

løsninger for at løse vore industripolitiske problemer; dem forstår jeg rent faktisk ikke.

Når vi i dette land har en værftsgruppe, som mig bekendt alt andet lige har klaret sig bedre end noget andet sted i Europa, så har det også noget at gøre med, at vi nu i en år-række har haft et overordentlig velfungerende kontaktudvalg for værftsindustrien. Mine intentioner for industrien er nøjagtig svarende til det kontaktudvalgs funktion. Jeg tror, det kan være et fornuftigt, rimeligt, ræsonnabelt forum for den debat, som skal gå forud for den beslutningstagning, man gerne vil have i dette ting, hvor man samtidig erkender, at der jo ikke er overvældende mange folk, der repræsenterer industrien og dens medarbejdere, blandt tingets medlemmer.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg vil gerne takke ministeren for den præcisering, som altså består i, at hans opgørelse kun omfatter de direkte, udadvendte erhvervsstøtteordninger på statsbudgettet, altså ikke f. eks. rentesubsidier eller skibskreditfonden, fordi den står et andet sted, eller skattefordele eller noget som helst andet. Når jeg rejste spørgsmålet, var det faktisk på grund af den sammenhæng, ministeren anbragte det i i sit svar til retsforbundet. Han siger nemlig:

»Jeg tror, forslagsstillerne overvurderer omfanget af den erhvervsstøtte, der ydes her i landet. Af et samlet statsligt udgiftsbudget i 1979 anvendtes 3,9 mia kr.«

Det er altså ikke nogen relevant indvending mod forslagsstillerne, for det er jo kun et hjørne af det, forslagsstillerne vender sig imod. Det synes jeg vi nu har fået opklaret, og det takker jeg for.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

I venlighed over for industriministeren skal jeg fortælle industriministeren, at til handelsministeren – ikke den forrige, men den forrige handelsminister igen, altså før SV-regeringens tid – stillede jeg et spørgsmål om omfanget af erhvervsstøtteordningerne, og jeg fik et meget fyldigt og omhyggeligt svar fra den daværende handelsminister. Hvis industriministeren vil læse det, så vil

industriministeren dér kunne få korrigeret ganske betydeligt sin opfattelse af erhvervsstøtteordningernes omfang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om udarbejdelse af en »hvidbog« om det offentliges relationer til og økonomiske engagement i B & W-koncernen.

[Af Alfred Hansen (DR) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 99. Fremsat 21/3 80).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Erling Jensen):

Ved en »hvidbog« forstås efter almindelig sprogbrug offentliggørelse af en ved regeringens foranstaltning iværksat undersøgelse af et sagsforhold, der findes at være af en sådan almen interesse, at en nærmere undersøgelse og offentliggørelse af dens resultat findes påkrævet.

En undersøgelse iværksat alene derved, at regeringen anmoder en enkelt person eller et udvalg herom, vil ikke have nogen tvangsmidler med henblik på fremskaffelse af oplysninger, ligesom en væsentlig del af de nødvendige oplysninger vil være undergivet tavshedspligt efter lovgivningen. En sådan undersøgelse vil næppe være tilfredsstillende i den foreliggende sag.

Skal en regering tage ansvaret for en undersøgelse, så må den finde sted under for-